

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednino in iskanje sprejema upravnštvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17.

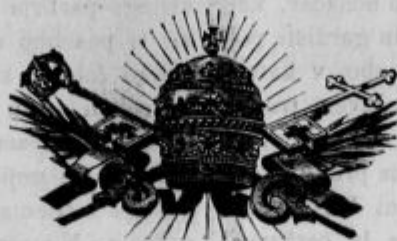
Izhajava enkrat na teden, nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

za politični prejemnik:
za
velo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » » 6 » 50 »
mesec » » 2 » 20 »
V upravnštvo prejemnik:
za
velo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » » 6 » — »
mesec » » 1 » 70 »
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 166.

V Ljubljani, v torek, 21. julija 1903.

Letnik XXXI.

Ob smrtni postelji Leona XIII.

Ah! — Ugasnila je luč na nebu! ...
Ne! — Le vtrnila se samo!

ožno so včeraj v skrivnostno noč ob pozni uri zapeli zvonovi pri raznih cerkvah, naznanjujoč svetu žalostno vest o smrti papeža Leona XIII. — Priti je morala ta vest, ker tudi veliki Leon je moral plačati svoj tribut neizprosni smrti. In vendar dasi smo vedeli, dasi smo jo v strahu pričakovali, vendar nam je tako nepričakovana, tako tuja, da jo le težko vsprejemamo kot resnično, ker smo si v teku četrstoletja v Leonu XIII. vstvarili podobo nesmrtnosti. Živelimo v prepričanju, da tak velik, plemenit mož, kakor je bil Leon XIII., ne more umreti. In vendar je umrl! — Zaman je vdarjal papežev kamerlengo včeraj ob večeru s srebrnim kladvom na duri bolniške sobe papeževe. Leon se ni oglasil; zaman je kleče ob postelji klical po imenu papeža, a ta se ni odzval; potrkal je s kladvicem na njegovo čelo in čelo je bilo mrzlo, Leon XIII. je bil — mrtev. Za vselej sta se zatisnili očesi, ki sta kakor dva žareča oglja fascimirala vsakogar, ki je pokojnega Leona XIII. videl ali imel celo srečo govoriti z njim. Roka, ki se je tolikrat, pogosto že skrajno vtrujena, vzdigala blagoslov deleč, je omahnila in mirno počiva.

Ob postelji gore prižgane luči, a goré samo zato, da ob njih svetlobi beremo usodne besede:

Ah! — Ugasnila je luč na nebu! ...

Nema žalost preveva ves katoliški svet, ki bo v molitvah za sv. Očeta iskal uthe. Velika, iskrena je ta žalost, vsaj ga morda ni bilo papeža, odkar živi sv. cerkev, čegar ime in oseba bi bila tako tesno združena s življenjem katoliške cerkve in s posameznimi katoličani, kakor je bil pokojni papež Leon. Iskrena je naša žalost videti, da ni več mej živimi onega, ki je bil ves četrstoletja središče, okrog katerega se je zbiralo vse, kar je imel svet v tem času lepega, velikega in dobrega.

Iskrena in vseobča je žalost katoličanov o smrtni postelji Leona XIII., velika je, a obupna ni, vsaj luč na nebu:

Le vtrnila se je samo!

Plemenitih, velikih mož svet potrebuje, pisal je nemški cesar Viljem nevarno obolelemu papežu Leonu XIII., in ker sem prepričan, da je Leon papež eden izmed teh plemenitih in velikih mož, ki so svetu potrebni, zato želim in prosim Boga, da svetu papeža Leona še ohrani.

Plemenit, velik je bil Leon XIII. Ožarjen z vencem plemenitosti srca in velikosti duha ločil se je s sveta, a le telesno, duh in srce Leonovo ostaneta živa mej nami in delavna v katoliški cerkvi.

Plemenit je bil Leon v svojem zasebnem življenju, tudi najzlobnejši klevetniki katoliške cerkve so obmolknili s svojimi klevetami ob osebi Leonovi, brezmadežen stal je pred njimi in tako vzvišen, da si ga niso upali vlačiti v blato svoje nizkosti.

Velik je bil in ostane Leon XIII. po svojih nesmrtnih delih. Kar se je v zadnjem četrstoletju vstvarilo velikega na kateremkoli polji, vse je spremljal pokojni Leon s posebnim zanimanjem, v mnogem pa je sam vodil, sodeloval, odločeval.

Leon je umrl, a zapustil je katoliško cerkev jedino v svojih škofih tako, kakor zgodovina cerkve le malo dob pozna.

Leon je umrl, a živel bo vedno kot dokaz, kako znanost in vera živita in morata živeti v mejsebojni harmoniji, kakor hčerki istega Očeta.

Leon je umrl, a zagotovljena mu je trajna ljubezen narodov, katere vse je on z velikim srcem objemal z isto očetovsko ljubeznijo.

Leon je umrl, a množice ljudstva, katere so se mu smilile in za katere je toliko storil s svojimi okrožnicami v socialnem pogledu, ga bodo še v poznih rodovih proslavljale kot očeta delavskih stanov.

Ne, ni ugasnila luč na nebu, le vtrnila se je samo, da tem lepše izžari v večni lepoti pri Bogu v nebesih, da se nje sijaj tem čarobnejši in vplivnejši pokaže na zemlji onim, ki danes tako tužnim očesom gledajo za Leonom, proseč mu pri Bogu miru in večnega pokoja!

Podrobneje vesti o smrti sv. očeta.

iz posebne izdaje.

Rim. Sv. oče je umrl ob 4. uri 4 min. popoldne. Ob 4. uri 12 min. je načelnik nobelgarde zaprl velika bronasta vrata, ki vodijo v Vatikan. Rimski listi so takoj izdali posebne izdaje. Kardinal Oreglia je ukazal odstraniti vse tuje ljudi iz Vatikana. Na trgu sv. Petra so se zbrale velikanske množice ljudstva.

Rim. Agonija (smrtni boj) je bila jako kratka. Sv. oče je padel v letargijo. Žila je pričela počasi biti, vendar zavest je ostala jasna. Veliki poenitentiar Vannutelli je prišel v sobo, pokleknil pri vzglavju sv. očeta in pričel moliti molitve za umirajoče.

Rim ob 5. uri 25 minut. Takoj, ko se je bliskoma raznesla po Rimu vest, da je papež umrl, zasedla je državna policija trg sv. Petra. Ob bronastih vatikanskih vratih, ob vratih sv. Marte in ob Belvederu stoje vojaške čete na razpolago policijskim komisarjem. Bazilika sv. Petra je ves čas odprta.

Rim. Oddan ob 6 uri zvečer. Tik pred smrtjo sv. očeta so se zbrali kardinali in drugi cerkveni dostojanstveniki, okoli 60 oseb v bolniški sobi sv. očeta, ter so pokleknil in molili. Ob 4. uri popoldne je sv. oče lahko nagnil glavo in zaspal v Gospodu. Rampolla je takoj na to odložil svojo službo državnega tajnika, kakor to določa vatikanska postava. Rampollova posla je prevzel Della Chiesa.

Rim. Smrt sv. očeta je bila jako lahka, obraz je postal mrtvaško blede, dihanje je zastajalo. Odlične osebe v bolniški sobi in služabništvo, ki je bilo zbrano pred sobo je glasno molilo. Sv. oče je mej molitvami mirno zaspal. Dr. Lapponi je položil roko na srce sv. očeta in skoro nato naznanil, da je veliki Leon XIII. preminil ob 4. uri 4 minut popoldne.

Rim. Vstop v papeževe sobane stražijo švicarske garde. Vstop je tujcem prepovedan.

Dunaj. Ob 1/9 uri zvečer so pričeli zvoniti zvonovi vseh dunajskih cerkva. Dunajski listi so priredili posebne izdaje, v katerih slave Leona XIII. in njegovo plemenitost.

Rim. Ko je odmolil veliki poenitentiar molitve za mrtve in je dr. Lapponi konstatiral papežovo smrt, pozval je majordomus navzoče, naj gredo iz sobe. Ostali so v sobi le nečak sv. očeta Pecci, dr. Lapponi sluga Centra in dva nobelgardista kot straža. Sv. oče ostane do nadaljnjih odločb na postelji. Nadaljne obrede bo ukrenil kardinal kamerlengo Oreglia, ki ima do izvolitve novega papeža v rokah vodstvo cerkve.

Rim. Sv. očetu je zatisnil oči njegov osebni zdravnik dr. Lapponi in mu prekrizal

roke na prsih. Na to so zaporedoma šli mimo mrtvega sv. očeta kardinali, sorodniki papeževi, zastopniki diplomatskega kora in več drugih odličnih oseb ter so mu poljubljali roko. Globoko so bili ginjeni. Deset minut po nastopu smrti Leona XIII. je kardinal kamornik Oreglia oficijelno zavzel posest Vatikana. Švicarske garde so mu izkazale časti, kakor suverenu ter so ga v slovesnem sprevedu spremljale v njegovo stanovanje. Ostali kardinali so se na to tudi podali v svoje stanovanje.

Rim. Zastave, ki so visele včeraj po Rimu čast kraljice Margerite, je meščanstvo takoj po smrti odstranilo. Koncerti vojaških godb so bili takoj odpovedani. Trgovine v Leonovem mestnem oddelku, kakor tudi trgovine v notranjem mestu so zaprte. Katoliški in liberalni laški časopisi proslavljajo Leona XIII.

Rim. Po oficijelni proglasitvi smrti Leona XIII. so Lapponi, notar apostolskega stola, ceremonijarji oblekli sv. očeta v belo sutano in bele čevlje ter ga položili zopet na posteljo, katero so prevlekli z rudečim damastom. Nato je neslo osem nosačev, katere so spremljali baklonosci in gardisti, posteljo s truplom sv. očeta v sobo, v kateri je počival tudi Pij IX. Ob papeževem truplu sta stražila dva nobelgardista s povešenima sabljama. Zagrinjala so spuščena preko oken, ob truplu goré na vsaki strani štiri sveče. K truplu smejo sedaj samo še le cerkveni knezi in drugi dostojanstveniki. Vrata papeževih sob so zapečatili in postavili prednje straže.

Rim, 20. julija. Zvečer je izšlo oficijelno vatikansko glasilo „Osservatore Romano“, ki pravi, da je sv. oče včeraj zjutraj za trenotek dobil zavest in spoznal zdravnike, katerim je rekel: „To pot niste mogli premagati smrti“. Nato je sprejel kardinal Rampolla, Vives in Respighi. Ob četrtna dvanajst je agoniji podoben položaj se spreobrnil v resnično agonijo. Kardinal Vannutelli je pričel moliti molitve za umirajoče. Sv. Očetu je zmanjkalo sape, a izročal je še blagoslov in zadnji pozdrav.

Dunaj, 20. julija. Prebivalstvo prestolice je vest o smrti sv. očeta globoko pretresla, dasi je bilo že po časnikarskih poročilih na to pripravljeno. Vsi poštenjaki so častili Leona XIII., ki je s svojo ljubeznijo objemal ves svet. Nuncijatura je dobila številno sožalnih izjav, prvi je poslal izraz svoje žalosti cesar. Po stari navadi je bil odstranjen papežev grb raz nuncijaturo. Oficijelne cerkvene slavnosti po sv. očetu bodo na Dunaju v petek in v soboto. Avstrijski kardinali se takoj podajo v Rim.

Rim. Skoro na to, ko je kardinal Oreglia zavzel posest Vatikana, je ob 4. uri 30 minut popoldne v spremstvu se podal proti papeževim sobam, da oficijelno konstatira papežovo smrt. Pred papežovo

sobo je na zaprta vrata potrkal, ključ Leo-novo ime. Trikrat je potrkal in trikrat je poklical Leona. Nobenega odgovora. Končno so se odprla vrata in kardinal Oreglia je stopil v sobo s svojim spremstvom, ki je v sobi pokleknilo. Kardinal Oreglia se je približal mrtvemu truplu svetega očeta, ki je ležalo na postelji, ter je trikrat s srebrnim ključem lahko potrkal na čelo mrtvega papeža, glasno ključ njegovo ime. Obraz svetega očeta je bil kakor iz voska, poteze nespremenjene, ležal je na postelji, kakor bi mirno spaval. Po končani ceremoniji je kardinal Oreglia proglasil smrt papeža Leona XIII.

Rim. Zadnje besede svetega očeta so bile: »Pozdrav dobremu cesarju«, potem je še vzdihnil: »Carpinetto« (rojstni kraj svetega očeta).

Sožalna izjava avstrijskega cesarja.

Papežev nuncij na Dunaju kardinal Taliani je dobil od avstrijskega cesarja Franca Jožefa naslednjo brzojavko: I 11 ob 7. uri 30 minut zvečer. V trenutku, ko je katoliški svet vsled poročila o smrti svojega najvišjega pastirja zatopljen v globoko žalost, mi je posebno na srcu izraziti Vaši eminenci veliko žalost, katero mi povzroča ta težka po celem svetu tako globoko čutena izguba. Otroška ljubezen in neomejeno spoštovanje, katero sem gojil za sv. očeta za časa njegovega življenja, spremljajo preminolega v večnost. Njegov spomin bo vsikdar blagoslovljen in zagotovljeno mu je za vse čase odlično mesto v analih naše svete cerkve. Frančišek Jožef m. p.

Na to sožalno brzojavko, ki je bila prva, katero je dobil nuncij Taliani, odšel je naslednji odgovor: Dunaj ob 9. uri zvečer. Sočutje Vašega apostolskega Veličanstva na pretresujoči izgubi, katere je zadela našo sveto cerkev po smrti velikega papeža Leona XIII., je v resnici ginljivo in jaz se požurim Vašemu Veličanstvu izreči najiskrenejšo in najglobljo zahvalo. Sv. kolegij bo ohranil najodkritosrčnejšo in najudanejšo hvalečnost za ta dokaz sočutja.

Rim. Ko je šel kardinal kamerlengo Oreglia v spremstvu podkamerlenga Casterini, švicarske in nobelgarde konstatirati smrt svetega očeta, bil je očet v znamenje žalosti z vijoletnim plaščem. Pred vratmi papeževe predsobe so ga v pozdrav čakali dvorni dostojanstveniki in papeževi ceremonijski uradniki. Po oficijelnem proglašenju smrti so oblekli papeža, kakor določajo pravila. Poleg bele soutane, belih čevljev dali so mu tudi takozvano »mozetto«. Na prsih prekrizane roke svetega očeta drže mal križček. Soba, v katero so ga prenesli, se imenuje degli Arazzi. Po ceremonijah se ne sme prinesiti v sobo, kjer leži truplo mrtvega papeža, nobenega vena.

Dunaj, 21. julija. Pronuncij Taliani do tri četrt na 8. uro ni prejel nikakega oficijelnega sporočila o papeževi smrti iz Rima. O smrti je izvedel po poročilu

korespondenčnega urada. — Po cestah in ulicah so sinoči ljudje brali posebne izdaje. Pismo sta kondolirala mej drugimi nadvojvodi Friderik in Rainer, osebno pa knez Liechtenstein, vojni minister Pitreich in pomožni škof Schneider.

Rim. Natančni čas papeževe smrti je 4. ura 4 minute včeraj popoldne. Ob 4. uri 12 minut je določil poveljnik nobelgarde, da se zapro bronasta vatikanska vrata.

Rim. Ko je Lapponi ob 3. uri 40 m. popoldne naznanil, da vsak hip nastopi katastrofa, se je jokalo. Po smrti so obraz svetega očeta pokrili z belo tandico.

Rim. Po noči od nedelje na ponedeljek je sveti oče le malo spal. V cerkvi svetega Petra je bilo ves čas izpostavljeno Najsvetejše.

Dunaj. Oficijelna cerkvena opravila po mrtvem sv. očetu se tu vrše v četrtek, petek in v soboto. Kardinala Taliani in Gruscha odpotujeta v Rim v četrtek ali pa v petek.

Dunaj. O zadnjih trenutkih sv. očeta poroča »N. W. Tagblatt«: Ob 10. uri do poludne so dobili v Vatikanu žalostni vtis, da so ure sv. očeta sešete. Sv. oče je padel v težko omedlevico. Kardinali, ki so bili poklicani v Vatikan, so čakali katastrofe v raznih sobanah. Ob 2. uri popoldne je smrtna bledeost prešinila obraz papežev, nakar so se kardinali podali v bolniško sobo, kjer so klede molili. Ob 3. uri popoldne je nagnil sv. oče obraz na stran, nakar so dali zdravniki znamenje, da se bližajo zadnji trenotki. Srce je pa še vedno delovalo, seve precej počasi. Bila je natančno 4 ura 4 minute, ko je srce prenehalo biti. Kardinal Oreglia je takoj prevzel vodstvo cerkve in vseh vatikanskih pisarn. Razne omare sv. očeta so zapečatili in o nastopivši smrti so spisali zapisnik.

Rim. Truplo svetega očeta bo počivalo v treh krstah; ena bo od lesa, ena bo od cinka in ena bo s steklenim pokrovom.

Rim. Kardinal Vives je prinesel svetemu očetu včeraj popoldne zadnji pozdrav in blagoslov frančiškanskega reda, a sveti oče že takrat ni mogel več odpreti ust.

Rim, 21. julija. Ko se je raznesla včeraj vest o smrti sv. očeta, so se pojavili nepopisni valovi vseh rimske brzojavne urade. Policija je morala vzdrževati red, da se ni pripetila kakava večja nezgoda. V urade so se spuščale le posamezne osebe.

Rim. Kardinal Oreglia ima namen proglasiti smrt papežovo iz loggie sv. Petra cerkve in truplo sv. očeta položiti na mrtvaški oder v sikstinski kapeli. Oreglia je za svojega namestnika določil monsignora Caggiano. Kardinal Oreglia se je preselil v Vatikan.

Kardinal Oreglia.

Po papeževi smrti so oči vseh obrnjene na kardinala Oreglia, kateremu sede vacante pripada važna naloga, da v zvezi s se enim kardinalom izvršuje papežu pridržana vladarska opravila.

Kardinal Luigi Oreglia je bil rojen dne 9. julija 1828. kot potomec staroslavne piemontške rodovine baronov od Santo Stefano. Pred kratkim je torej dopolnil 75. leto svojega življenja. Že v zgodnji mladosti je bil odločen za duhovski stan. Vstopil je v akademijo za plemenite duhovnike, v kateri

ni govora o sivi starosti, ker je še tako čvrst in krepak.

»Da,« odgovoril je sveti oče, »imel sem krepko naravo in še imam nekaj moči, to pa zato, ker sem si v mladosti utrdil svojo konstitucijo z raznimi telesnimi vajami in ker sem mnogo bival na prostem. Marsikaj se moram zahvaliti tudi temu, da sem včasih zamogel nekoliko na lov, največ pa je pripomogel dobri zrak v Carpineto.«

In zares je v očetovi hiši v Carpineto videti še marsikak spomenik iz njegovih lovskih dni. V neki sobi vise puške: najstarejša je nerodna, zelo težka ter ima kamenit zatvor, najmodernejša je iz angleške tovarne; ta je primeroma lahka, baše se pa še s palčico. Zadnjikrat je poskušal svojo srečo leta 1852, ko je zadnjikrat bival v Carpineto. Pred nedavnim časom se mu je poklonila deputacija iz njegovega rojstnega mesta, ki se jej je pridružil Gioachino Peccia, Leonu XIII. tovariš iz mladih let. »Ali se spominjaš, Giovanni,« mu je rekel papež, »ko ga je zagledal,« kako sva šla skupaj na lov?« »Prav nič se ne spominjam, sveti oče,« odgovoril je le-ta, »moj spomin je disto pri kraji!« »Kaj, ti se ne spominjaš več, kako sva lezla na vrh Carpea in kako sva bila hudo lačna?« Sedaj mu je sivolasi starček pripovedoval več podrobnostij z onega lova ter nekdanjemu tovarišu vzbudil spomin na dogodke ob onem lovu.

LISTEK.

Kako je živel Leon XIII.

Kakor čestokrat znameniti možje, je potreboval Leon XIII. le malo spanja. Dasi-ravno je delal do polnoči, je vstajal navadno zjutraj ob 6. uri. Njegov zvesti sluga Pio Centra mu je pomagal pri oblačenju. Na to je navadno bral sv. mašo v kaki sosednji dvorani, Pio Centra pa mu je stregel pri sv. maši. Le ob praznikih je, kedar se ni slabo počutil, bral sv. mašo v kapelici pred prestolno dvorano. Le odličnim osebam je bilo dovoljeno v sprednji sobi, katere vrata so bila odprta, biti pri sv. maši. Takoj po papeževi sv. maši je maševal kapelan, ki je imel tisti dan službo; pri tej sv. maši je bil potem papež navzoč ter je opravljal zahvalne molitve. Potem je za zajuterk zavžil nekoliko čokolade ali mlečne kave.

Vsak dan je ob 8. uri dohajal k njemu državni tajnik kardinal Rampolla, da se je z njim posvetoval o najvažnejših zadevah. Ko je bila končana avdijenca, je Leon XIII. šel na sprehod na vatikanski vrt ter se je tu in tam zgovarjal s svojim vrtnarjem »Don Cesare« ter mu dajal nasvete. Po sprehodu je dajal avdijence cerkvenim dostojanstvenikom ali je sprejemal tudi zasebne: privatne avdijence pa so slednji čas z ozirom na zdravstveno stanje papežovo

zelo skrajšali. Leon XIII. je čestokrat sprejel tudi drugoverce. Za te ni bilo določenih posebnih ceremonielnih pravil in so prišli ne malokrat v zadrego, ker niso vedeli, kako bi se obnašali. Leon XIII. jim je po majordomu pomagal iz zadrege.

Nekemu bogatemu Amerikancu je, kakor pripoveduje Julien Narfon v svojem zanimivem delu »Leo XIII. intime«, nekoč rekel, naj se obnaša tako, kakor bi se obnašal, če bi ga sprejel predsednik Združenih držav. Vendar se je neki Yankee obotavljal. Ob dveh popoldne je papež diniral. »Diner« je bil prav priprost in je obstajal iz konsomméja, jajc, mesa in kozarca Bordeaux. Kaj rad je užival Leon XIII. kislo salato, ki je prav dostikrat prišla na mizo proti volji dr. Lapponija. Obedoval je navadno papež sam in sicer prav hitro, kar je mnogokrat delalo skrbi dr. Lapponiju. Po dineju je papež za kratek čas posedel, potem pa se je peljal na sprehod v vaticanske vrtove, spremljali ste ga dve švicarski gardi, dve nobelgardi, en častnik nobelgarde in en komornik. Ta vožnja je trajala kaki dve uri.

Mej vožnjo je papež molil brevir ali pa se je razgovarjal s kakim spremljevalcem. Včasih je tudi izstopil ter je šel nekoliko časa peš, posebno kedar se je po Rimu širila govorica, da je bolan. Po sprehodu je šel Leon XIII. v svoj kabinet na delo ter poklical svojega tajnika. Po letu

je prebival v Leonovem stolpu, ki ga je Leon IV. dal sezidati v brambo proti Saracenom in je sedaj za stanovanje papežovo popolnoma prenovljen.

Ob 10. uri zvečer je vzel malo večerjo, popreje pa je vedno v svoji zasebni kapelici s hišnimi prelati molil sv. rožni venec. Po večerji so mu kardinal državni tajnik, monsignore Angeli ter njegov zasebni tajnik brali izrezke iz časopisov, ki jih je pripravil kak žurnalist. Nato je delal še v pozno noč. Ko se je v Vatikanu že vse podalo k počitku, je papež še čul v svoji sobi, pesnikoval ali izgotavljal kako encikliko.

Po sebi je umevno, da se je papežev dnevni red za časa bolezni bistveno spremenil, čeprav je še sedaj ostal zvest nekaterim starim navadam ter je v pozni noči narekoval latinske pesmi.

Leon XIII. nekaj dni ni spregovoril vseh lepih besedi, ki mu jih pripisujejo razni listi. Gotovo spričani so pa ti-le stavki, ki jih je nekaj dni pred svojo boleznijo spregovoril:

»Volja božja me še ohranjuje kakor trhljo deblo. To je za-me prav posebna milost. Še noben papež ni obhajal toliko jubilejev, kakor jaz. Bog ve, morda zato tako dolgo živim, ker sem vedno želel, da bi ne dosegel najvišje stopinje sive starosti. Ne-katere stvari dosežemo še-le, ko smo se naučili odpovedati se jim.«

Eden navzočih je pripomnil, da pri njem

se je izbraleval tudi ravno umrli papež Leon XIII. Pozneje je deloval nekaj časa pri rimski kuriji, potem pa se posvetil diplomaciji. Najprej je bil poslan kot internunčij v Haag, potem kot nuncij v Bruselj in sled njim v Lizabono. V tem svojem delovanju se je pridobil mnogo prijateljev z bog svojega neupogljivega značaja, a ravno vled tega tudi mnogo na protikov. Diplomatski pot je zapustil 1873, ko mu je papež Pij IX. podelil kardinalski klobuk. L. 1885. je postal kardinal kamerlengo, ki zavzema med vsemi kardinali najvažnejše mesto. Od leta 1894. opravlja kardinal Oreglia tudi mesto dekana v kardinalskem kolegiju. Kakor znano, je Oreglia jedini kardinal, katerega ni imenoval Leon XIII.

Kamerlengo komornik svete rimske cerkve.

V zadnjem času se večkrat imenuje kardinal Oreglia kot kamerlengo sv. rimske cerkve. Naj sedi tu par uratic o tem dostojanstvu in njegovem pomenu.

Kamerlengo sv. rimske cerkve je najvišji predstojnik apostolske kmore. Zčetek tega dostojanstva se zasnudi že v 11. stoletju; od 13. stoletja sem pa kamerlengo ni imel le uprave papeških financ v rokah, temveč je imel tudi jurisdikcijo nad kleriki Sacri Palatia in nad vsem uradničkim osebjem kurije; ta oblast se mu je pa pozneje precej omejila. Kamerlengo je pomočnik in spremljevalec papežev pri raznih cerkvenih funkcijah. Njegova služba vsled odloče Gregorija X. tudi s smrtjo papežev ne preneha, temveč dobi za časa sedavakance še večje oblasti. On skliče kardinale k smrti postelji sv. očeta, oskrbi vse potrebno, kar se tiče mliče, nakuže mličino, sestavi inventar morebitnih dragocenosti, prevzame skrb in nadzorstvo prostorov za konklave, predseduje kardinalom, zbranim o konklavu pri volitvi papeža.

V znamenje svoje oblasti mu nosijo vlečko in ga spremlja švicarska garda. Treba iz trojnega reda kardinalov (šk. f. v. prebiterjev, dijakonov) izvoljenim kardinalom, ki ob sedisvakanci izvršujejo sklepe kardinalskega kolegija in jim vsake tri dni po starosti drugi trije sledijo, stoji nasproti kot samostojna oblast in tem sklepom s svojim podpisom daje veljavo. Vendar moramo pri tej priliki omeniti, da se oblast kamerlenga in treh izvršujočih kardinalov ob sedisvakanci ne razteza na primatijalno oblast poglavarja sv. cerkve, temveč se ozira bolj na vse ono, kar je v zvezi z izvolitvijo novega papeža. Druga, vso cerkev zadevajoča opravila, poživajo za dobo sedavakance. — Za časa papežev države je imel kamerlengo ob sedisvakanci tudi jurisdikcijo nad rimskim mestom. Takrat je bil tudi prefekt rimskega vseučilišča (Sapienza) in je delil doktorat na 4 fakultetah. Kamerlenga imenuje papež v konzistoriju, posvetovavši se s kardinali. — Kardinala Oreglia je Leon XIII. imenoval za kamerlenga sv. rimske cerkve 27. marca l. 1885.

Leon XIII. — preživljal svoje sovražnike.

Leon XIII. je preživljal vseh 62 kardinalov, ki so bili navzoči pri volitvi papeža l. 1878, izvzemši kardinala Oreglia, ki ima sedaj kot kamerlengo skrbeti za izvolitev 258tega papeža. Mrtvi so Monaco La Valetta, Parocchi, Sanfelice in Jakobini, katere je časopisje toliko časa proglasilo papabilom. Omenili smo že, katere kardinale sedaj proglašajo papabilom, a vse so seve časnikarska ugibanja. Sedaj so že „odstranili“ kardinala Gottija.

Kardinalski kolegij.

Od sedemdeset kardinalskih mest jih je od zadnjega konzistorija zasedenih 64. V kardinalskem kolegiju je 37 Lanov in sicer v Rimu: Oreglia, Vincenzo Vanutelli, Serafino Vanutelli, Moceni, Rampolla, Di Pietro, Satolli, Gotti, Agliardi, Ferrata, Cretoni, Macchi, Segna, Pierotti, Sanminiatelli, Casca, Martonelli, Della Volpe, Respighi, Tripepi, Del Drago, Cavicchioni, Mocella, Taliani, Ajuti. Dalje nadškofje oziroma škofje Celestina v Palermu, Capececelatro v Capnu, Sarto v Benetkah, Svampa v Bologni, Ferrari v Milanu, Manara v Anconi, Prisco v Neapolju, Portanova v Reggio Calabria, Francesca Nava di Bontifé v Cataniji, Riehemy v Turinu, Bescchi v Ferrari, Riboldi v Raveni.

Poleg teh je 27 inozemcev in sicer štirje Avstrijci: Gruscha na Dunaju, Katschthaler v Solnogradu, Puzyna v Krakovu, Skrbensky v Pragi, Steinhuber v Rimu; sedem Francozov: Mathieu v Rimu, Richard v Parizu, Langenieux v Reimsu, Labouré v Renusu, Couille v Lyonu, Lecot v Bordeauxu, Terand v Autunu; dva Portugalci: Ferrira v Oporto, Netto v Lisaboni; šest Špancev: Vives y Tuto v Rimu, Sancha v Toledo, Casenas v Urgelu, Casgaires v Valladolidu, De Herrere v Compostelli, Herrero Espinoza v Valenciji; en Anglež: Logue v Armagh, en Belgijec: Goossens v Mechelu, en Ame-

ricanec Gibbons v Baltimore, en kardinal iz Australije: Moran v Sidneyu.

Pri volitvi papeža ni treba, da bi bili navzoči vsi kardinali.

Priloge za konklave.

V prvi seji kardinalskega zbora se prebera volitve papeževga naslednika tičoč se bule, na katere kardinali prisežejo. Nato odredi kardinal kamerlengo, da se prebera napisi na prstanih in pečatih umrlega papeža, s čimur se označi, da se nadalje ne smejo pečatiti bule in breve z ribiškim prstanom. Kardinal kamerlengo izvoli nato dva prelata, ki naj sestavita sožalni in volivni govor.

V nadaljnjih kongregacijskih sejah bodo zastopniki zunanjih dvorov izražali sožalje svojih vladarjev nad papežovo smrtjo. Poslaniki govore svoje nagovore po trikratnem poklonu s pokrito glavo, ker zahteva kolegij papeško čast po geslu: „est inter nos — on je mej nami!“ Na njihove nagovore bo odgovarjal kardinal dekan. Po preteku devetih dni, ki so določeni za zadošna opravila, se zbere kardinali deseti dan v cerkvi sv. Petra, kjer opravi kardinal dekan slovesno sv. mašo v čast sv. Duhu za volitev novega papeža. Potem se sveti kolegij opominja, naj izvoli moža, ki bo popolno vreden za visoki poklic. V slovesnem spredu se nato kardinali podajo v konklave, in sicer tokrat v Vatikan. O tem objavimo obširneje, avtentično poročilo v prihodnji številki.

Volitev papeža v 19. stoletju.

V minoletem 19. stoletju se je zbral sveti kardinalski zbor 6 krat k volitvi novega papeža. Prva volitev v tem stoletju je bila dne 14. marca 1800. Papež Pij VI. je dne 29. avgusta 1799 umrl v prognanstvu, vsled česar je bilo tedaj tudi rešiti vprašanje, kje naj se vrši volitev. Franc II. avstrijski je ponudil Benetke, kar je bilo sprejeto. Od 46 kardinalov se je 1. decembra 1799 sešlo šele 35. Nad dva meseca je ostalo razmerje Braschi 22, Antonelli 13, absolutna večina je pa znašala 24 glasov. Ko tudi početkom marca naslednjega leta ni bilo še nikake odločitve in so že hoteli vprašati za svet cesarja na Dunaju, se je pojavil popolno nov kandidat Chiaramonti, ki je dne 14. marca dobil razun svojega vse glasove in kot Pij VII. nastopil vlado.

Ta papež je vladal do 20. avgusta 1823. Dne 2. sept. so se kardinali že sošli v kvirinalski palači, vsprejeli naslednji dan obiske zunanjih poslanikov ter se takoj zbrali k volitvi. Avstrija in Francija sta zahtevali Castiglioniya ter se izjavili proti Severoliju, ki je imel izprva največ nade na zmago. Poslednji je konečno predlagal kardinala della Genga, ki je pri drugi volitvi 28. septembra dobil 34 od 50 glasov. Kot Leon XII. je zasedel novoizvoljeni prestol sv. Petra.

Po preteku petih let, dne 10. febr. 1829 je bila Petrova ladija zopet brez krmilarja. Kardinali so se sošli zopet v kvirinalski palači. Nasproti so si stale štiri skupine. Pri prvi volitvi je dobil največ (11) glasov kandidat Avstrije in Francije Castiglioni. Ta se je 22. marca umaknil, vključ temu je dobil 30. marca 28, Gregorio 23 glasov. Del kardinalov je izkušal nato priboriti večino poslednjemu kandidatu, a brez uspeha, kajti dne 31. marca je Castiglioni združil nase 47 glasov in kot Pij VIII. zasedel prestol.

Le 20 mesecev je vladal papež Pij VIII. in umrl 30. nov. 1830. Že 14. dec. se je zbralo v Rimu 45 kardinalov. Konklave je trajal 64 dni in se završil z izvolitvijo benediktinca Cappellarija. Volivna doba je bil tedaj silno nemirna. Na vseh koncih in krajih je pretihla izbruhniti revolucija. Dežilo je pretilnih pisem na kardinale in celo neka bomba se je razpočila pod okni zborovališča. Dne 30. decembra je dobil Gustiniani 21 glasov. Proti njegovi izvolitvi je ugovarjala Španija. Na površje je prišel Cappellari. Vključ temu je dne 2. februarja prodir z 32 glasovi Cappellari z imenom Gregor XVI.

Naslednji konklave je bolj kot vsak prejšnji pokazal, da velja rek „Chi entra nel Conclave papabile, ne esce cardinale“. (Kdor gre v konklave papabile, ne pride iz njega kot papež.) Trajal je le dobra dva dni. Prišel se je 14. in končal 16. junija. Izvoljen je bil kardinal Mastai kot papež Pij IX.

Dne 7. febr. 1878. je umrl papež Pij IX. Že naslednji dan je bilo v Rimu zbranih 38 kardinalov, 20 se jih je odločilo za izvanrimskega, osem za rimskega kardinala, po daljšem pogajanju jih je pa bilo že 32 za Rim. Dne 19. febr. je bila prva volitev. Joahim Pecci je dobil že tedaj 23 glasov, pri drugi volitvi istega dne popoldne pa 26 glasov. Pri zadnji volitvi naslednjega dne je bilo zbranih 61 kardinalov in Pecci je združil nase 44 glasov in kot Leon XIII. zasedel prestol. Od tedanjih kardinalov, ki so volili Leona, živi le še Oreglia, ki opravlja sedaj isto službo, kot jo je pred izvolitvijo kardinal Pecci.

O novem papežu

si protikatoško časopise še nadalje silno neumno razoja glave. Kuejo se najrazličnejše kombinacije. „Kün. Volkszeitung“ odgovarja na te budalosti mej drugim sledeče: Ko bi se obistinile vse te najrazličnejše, večkrat naravnost si nasprotujoče vesti in kombinacije, bi moralo biti izvoljenih takoj en tucat papežev. Še bolj bedasta so pa ugibanja o bodoči politiki Vatikana. Čeravno namreč ne moremo niti najmanjše slutiti, kdo bo Leonov naslednik, hočejo protikatoški in njim sorodni elementi že natanko vedeti, v kakem tiru se bo gibal politika Leonovega naslednika. Tako poroča neki berlinski list iz Rima, da bo odločevala Rampollova politika, najs pride na papeški prestol ta ali oni kardinal. Seveda je to največja beda stoda, kajti nova politika je povsem odvisna od osebe novega papeža. O tem bi niti še ne bilo možno govoriti, ko bi tudi vedeli, kdo bo izvoljen za naslednika. To se je poseben jasno pokazalo pri Piju IX in Leonu XIII. „Voss. Zeitg.“ pa piše: »B d di papež bo ravnotako miroljuben kakor Leon XIII., ako bo ravnotako pameten, kot on. Toda o tem pa v ludo še popolna nejasnost, če bo namreč ravnotako pameten. No, v tej negotovosti bo moral urednik listov še dolgo vztrajati.

Goluchowski provizorni naslednik Kallayev.

Včerajšnja dunajska „Wiener Zeitung“ je objavila naslednje cesarjevo lastnoročno pismo: »Ljubi grof Goluchowski! Vled smrti mojega skupnega finančnega ministra Benjamina pl. Kallaya sem se odločil, provizorno Vam poveriti vodstvo mojega skupnega finančnega ministerstva kakor tudi višje osrednje vodstvo v zadevah Bosne in Hercegovine. Ist. 14. julija 1903 Fran Jožef s. r. — Ta provizorij bo trajal neki do pozne jeseni. Vesti o pravem nasledniku Kallayevem so popolno potihale. Bržkone vse čaka na rešitev sedanje cgrske krize.

Položaj na Ogrskem.

Opazila v ogrski poslanski zbornici je včeraj na vseh 4rti pričela s tehniško obstrukcijo. Poslanec Olaj je zahteval konstantiranje glede sklepčnosti. Konstatiralo se je dvakrat, da je bila zbornica nesklepčna. Seja se je morala prekiniti. Pozneje se je nadaljevala razprava o vladnem programu. Košutovec P a p p je imel dolg obstrukcijski govor. Tako se vsak dan nadaljuje delo. — Iz šla javljajo baje iz zanesljivih virov, da uživa grof Khuen popolno zaupanje na najvišjem mestu ter razpolaga z najobsežnejšimi pooblastili. Niti glede proračunskega provizorija in kontingenta vojaških novincev baje ne pride v nobeno zadrego. V prvem slučaju bo trajalo dalje ex lex stauje, vojna uprava pa neki ne pride v nobeno večjo zadrego, čeravno do 1. oktobra ne dobi vojaških novincev. Pomagali si bodo tako le: V popolnito števila vojakov stalne armade bodo najprej do konca decembra pridržali v službi vse one vojaške, ki bi po triletni službi s 1. oktobrom šli na dopust. To pravico daje vojni upravi vojni zakon. Istotako sme nadaljno potrebo pokriti z nadomestnimi rezervniki. — Na ta način grof Khuen lahko čaka še nekaj mesecev ter uravnava taktiko po danih razmerah. Pravijo tudi, da je pripravljen dovoliti opoziciji še nadaljnje koncesije razun onih po popolnem pomandjarjenju ogrske armade, ker je to radi pomanjkanja madjarskih častnikov naravnost nemogoče. Svojeodčno seve tudi to ni izključeno. Konečno grof Khuen tudi dokaj računa na Apponyjevo pomoč.

Izseljevanje na Ogrskem.

Glasom poročil ogrskega statističkega urada se je v mesecu maju letos izselilo z Ogrskega 15.899 oseb, t. j. za toliko oseb so izdali potne liste. Mnogo se jih je bržkone izselilo brez teh. Ta številka prekaša za 1626 število izseljencev prejšnjega meseca ter za 6796 število v maju lanskega leta. Izselilo se jih je največ v Ameriko, namreč 7190, potem 5188 na Rumunsko in 3876 v druge evropske kraje. Preko rumunske in gališke meje se pa naseljujejo na Ogrsko še v večjem številu — židje. Ogrska, veseli se!

Ministerska kriza v Španiji rešena.

Dosedanji Silvelov kabinet v Španiji je, kot smo včeraj omenili, v saboto podal ostavko, ker se večina v kabinetu ni strinjala z zahtevami mornarškega ministra, s katerimi bi se znatno prekoračil državni proračun. Kralj je ostavko skupnega kabineta takoj sprejel in sicer baje tem raje, ker ne vidi rad, da bi vodil volitve ta kabinet. S sestavo nove vlade je poveril kralj najprej Silvelo, ki pa naloge ni vsprejel. Nato je prevzel sestavo vlade zborniški predsednik Villaverde. Ta je že v nedeljo zvečer predložil kralju nastopno ministersko listo: zunanje zadeve grof San Bernardo, B u g a x a l pravosodje, B e s a d a finance,

general Martiguig vojno, Estram mornarico, Garcia Alix notranje zadeve, O s m a nauk in G a s s e t poljedelstvo. To listo je kralj odobril in poveril Villaverdi ministersko predsedstvo. Včeraj so novi možje položili prisego v kraljeve roke.

Angleži obsojajo Srbe.

Angleška vlada je na naznanilo srbske vlade o nastopu kralja Petra I. odgovorila jako mrzlo in osorno. Ta odgovor je v konaku naredil slab vtis, zlasti še zaradi tega, ker je angleška vlada obsodila umor v Belemgradu ter zahtevala, da se v slučaju obnovitve diplomatske zveze odstranijo vsi zarotniki od armade in ministerstev. To, da se angleška vlada drzne obsojati dogodek v Belemgradu in še staviti zahteve, kakor bi bila opravičena voditi kako kontrolo nad Srbijo, jako označuje prevzetnost in — ničvrednost angleških vodilnih krogov. Ali misli Anglija, ker je nerazmerno večja in bogatejša od Srbije, da jej je napram poslednji že vse dovoljeno? Naj pogleda svojo krvavo dvorno zgodovino, pogleda naj, kaj vse se je že dogajalo v zadnjih časih na angleškem dvoru, potem naj gre pometat pre — konak smeti! Srbi so, — ne glede na grozovitost dogodka — izvršili edino le »patritotično« dejanje, da rešijo narod nevarnih krvosov, stoječih v službi slovanskih sovražnikov v Londonu in Berlinu, in izdajic, kakor nih le malo pozna zgodovina narodov. Vendar se Srbi niso za las pregrešili na tuji posesti ob tem umoru — naj pa pogledajo krvonojni faktorji v Londonu, koliko nedolžne krvi pa so prelili po svetu, edino le, da na pasejo svoj nenasitni kramarski žep! Koliko vladarjev po svojih (?) kolonijah so pomorili v krvavih krivičnih bojih ter jih orepali bogastva! In ali jim je že izginilo iz spomina krvavo gorje, ki so je provzročili v južni Afriki? In ti podli politiki, ki zahtevajo kaznovanje srbskih kraljevih morilcev, na nočejo slišati o kazni, katero zaslužijo za svoja hudodelstva sami!

Napetost mej Rusijo in Japonom.

Angleške liste vedno bolj skrbijo položaj na skrajnem vshodu. Silno radi bi gledali boj mej ruskimi in japonskimi četami in dobili pri tem, kar je glavno, svoj delež. Reuterjeva pisarna poroča iz Pekinga dne 19. t. m.: Tukajšnji diplomatični krogi menijo, da obljuba ruske vlade glede otvoritve mandžurskih pristanišč težko odvrne pretečo vojno mej Rusijo in Japonom. Jasno je, da bi se Rusija ne odtegovala vojni z Japonom, ako bi bila gotova, da ne bo nobena država pomagala Japonu. — Pa tudi s Korejo gredo računi navskriž. Reuterjeva pisarna javlja iz Yokohame: Ruski poslanik v Soulu je pri korejskem cesarju protestiral proti otvoritvi pristanišča Viju. Seveda Japonci sami ničesar ne opravijo, v koliko pa smejo računati na pomoč Angležev, za doslej še ni popolno dognano.

Revolucija v Kwangsi-ju.

V pokrajini Kwangsi je do 1600 kitajskih rednih vojakov z orožjem in vsem drugim pristopilo v tabor ustašev. Vodja upora v Jünau, ki so ga nedavno z nje govo materjo ured obglavili, je bil po poročilih iz verodostojnih virov vladni uradnik. Moža seve nikakor niso premagali, kakor so trdila vladna poročila, marveč je upor, ki ga je prvotno vodil le proti lokalnim nasprotnikom, opustil le na prigovor francoskega konzula. Na željo vetašev je pa konzul o vsej zadevi sporočil ododnemu kitajskemu guvernerju, in šele, ko se je vodja udal, so ga prijeli vladni funkcionarji in ga obglavili. Izozemci imenujejo ta čin izdajstvo, kitajski dvor je pa nasprotno še nagradil d. snike, ki so s delovali pri obglavljenju. Francoski prebivalci Jünana se sedaj opravičeno boje, da bo imelo postopanje konzula v tej zadevi zanjo silno neugodne posledice, ker se bodo Kitajci uprli proti tujcem.

Iz brzojavk.

Šleški deželni zbor se snide dne 28. t. mes. k izrednemu zasedanju. — Češke zahteve glede armade. »Nar. Listy« pišejo v uvodniku: »Na Ogrskem bodo, kot se zdi, v novem vojnem za konu dobili vse, kar zahtevajo Košut, Polonyi, Barabas in Apponyi. Dobro, a mero-dajni vojaški krogi naj si že danes zapomnijo tole: kar bodo v armadi dovolili Madjarom v narodnem oziru, morajo dovoliti tudi drugim zgodovinskim narodom v monarhiji, poseben pa Č e h o m i n P o l j a k o m.« Zakaj ne, če že pridno z razkosavanjem armade Enaka pravica za vse! — Iz z a f r a n c o s k e g a kulturnega boja. Ker je vlada zatvorila redovno kapelo, so priredili evdvis božjo službo na samostanskem vrtu, ki se je v vdeležilo do 1000 oseb. Prior je v svojem govoru rekel, da redovniki in redovnice sicer romajo v ječe, a to preganjanje je cerkvi le še v večji blagoslov.

Višjepastirska odredba ob smrti sv. očeta Leona XIII.

I. Za ljubljansko mesto:

1. Prihodnje tri dni, namreč v sredo, četrtek in petek (22., 23. in 24. julija), naj se zvoni po vseh cerkvah v mestu ob 7. uri zjutraj, opoldne, in ob 8. uri zvečer z vsemi zvonovi, vselej s trikratnim prenehljajem.

2. Vse te tri dni bo v stolnici ob 10. dopoldne slovesna črna sv. maša z biljami in prvi dan se bodo pred sv. mašo ob 9. uri začele cerkvene molitve za mrtve (3 nočni in Laudes).

3. V vseh drugih mestnih župnih cerkvah se bo vršilo to opravilo samo enkrat ob zgoraj omenjeni uri in sicer: v četrtek (23. julija) v župni cerkvi sv. Jakoba in Marijinega Oznanjenja, v petek (24. julija) pa v župni cerkvi sv. Petra in v oni sv. Janeza Krstnika v Trnovem.

4. Razne redovne družine bodo imele tako opravilo ali vsaj tiho črno sv. mašo v svojih cerkvah o priliki uri v četrtek (dne 23. julija), samo če. oo. frančiškani v petek (24. julija) zaradi enakega župnega opravila, ki bo v četrtek.

5. Vsak duhovnik v Ljubljani, ki ne bo imel kakega spredaj omenjenega duhovnega opravila, bo daroval te dni eno tiho sv. mašo za dušni pokoj Njih. Svetosti papeža Leona XIII.

6. a) Prihodnjo nedeljo (dne 26. t. m.) bo v stolnici in v drugih župnih cerkvah v mestu duhovno opravilo za hitro in srečno izvolitev novega papeža. Zato se bo sv. Rešnje Telo izpostavilo dopoldne tri ure, popoldne pa eno uro, tako da se bo popoldanska urna molitev sklenila z blagoslovom in z litanijami.

b) Pri drugem opravilu v nedeljo (26. t. m.) naj se najprej zapoje himna „Veni Creator“, potem pa naj se služi slovesna sv. maša za srečno izvolitev novega papeža (Missa votiva

solemnis pro eligendo summo Pontifice, in colore rubro cum Gloria et Credo).

c) Vsak mašnik naj pri sv. maši ves čas volitvenega zborovanja kardinalov (konklave) uvrsti kolekto iz maše pro eligendo summo Pontifice; kar naj se označi po žagradih s posebnim listkom. Ime papeža naj se v kanonu izpusti, dokler ne bo novi izvoljen.

d) Pri litanijah vseh svetnikov naj se izpusti navadna molitev za papeža, mesto nje naj se do izvolitve novega papeža na koncu litanij moli molitev iz zgoraj omenjene maše in pet „očenašev“.

Ista molitev naj se moli tudi na leci po pridigi. Glasi se tako-le:

„Ponižno, Gospod, Te prosimo, da svetli rimski cerkvi po svoji neskončni milosti takega višjega pastirja podeliš, ki bo po svoji pobožni gorečnosti za nas Tebi vedno dopadljiv, in ljudstvu Tvojemu zavoljo zveličalnega vladanja v slavo Tvojega imena vselej častiljiv. Po Gospodu našem Jezusu Kristusu sinu Tvojemu, kateri s Teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.“

II. Za župne in samostanske cerkve zunaj glavnega mesta Ljubljane.

1. Tri dni zapored naj se zvoni v tednu po prihodnji nedelji (26. julija) po trikrat v vseh cerkvah (kakor zgoraj I. 1.)

2. Enkrat v teh treh dneh — kar naj se poprej oznani — bo slovesna črna sv. maša z biljami (Requiem cum absolute ad tum-bam). Samostanske družine naj opravijo zadušnico kak drug dan, kakor se to zgodi pri dotični župni cerkvi.

3. Vsak mašnik naj enkrat v teh treh dneh daruje sv. mašo za dušo sv. Očeta.

4. Cerkevna pobožnost za srečno izvolitev novega glavarja sv. Cerkve naj bo prvo nedeljo po opravljenih zadušnicah, to je v nedeljo, dne 2. avgusta, in sicer naj se eno uro pred glavno službo božjo izpostavi sv. Rešnje Telo, potem naj se služi maša za srečno izvolitev novega sv. Očeta pred izpostavljenim Najsvetejšim v rudeči barvi. Ako je mogoče to ljudstvu že poprej naznaniti, se to opravilo lahko vrši tako, kakor je zgoraj rečeno, že prihodnjo nedeljo (26. t. m.). Kjer sta dva duhovnika, se more to oznaniti pri jutranji službi božji.

5. Sicer je pa v vsem ravnati se po tem, kar je zgoraj zaukazano pod št. 6. c. d.

III. Za vse župne in samostanske cerkve.

Brž ko se z gotovostjo izve izvolitev novega papeža, naj se vernikom takoj naznani in po možnosti prvo ali vsaj drugo potem sledečo nedeljo v vseh župnih in samostanskih cerkvah opravi slovesna zahvalnica s himno „Te Deum“. Seveda se potem opusti kolekta pro eligendo pri maši, pri litanijah in po pridigi; v kanonu in pri drugih molitvah pa naj se uvrsti ime novega papeža. Ako bi se kje pripetilo, da se prej izve o končani izvolitvi novega papeža, predno se je vršilo opravilo za srečno izvolitev, to opravilo seveda izostane; pač pa naj se prvo nedeljo potem v zahvalo poje slovesna sv. maša in „Te Deum“.

Prečastiti gospodje duhovni pastirji naj ne pozabijo ljudstvu pojasniti, kako pomenljiva je zapovedana zadušnica po Rajniku, kako resno in važno tudi slovesno opravilo za srečno izvolitev novega papeža. Končno naj vernike prav živo opominjajo, da naj goreče molijo za srečno vladanje novega papeža.

Kn. šk. ordinarijat v Ljubljani, 21. julija 1903.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

Občni zbor katol. tiskovnega društva se bode vršil dne 30. julija popoldan ob 2. uri v knezoškofjskem poslopju.

Vspored.

- 1) Poročilo tajnikovo.
- 2) Volitev 2 odbornikov.
- 3) Razni nasveti. —

Odbor.

Ravno tam bo
istega dne popoldne ob pol 3. uri

Občni zbor duhovskega podpornega društva s sledečim dnevnim redom:

- 1) Poročilo tajnikovo.
- 2) Volitev novega odbora

A. Zamejic,
podpredsednik.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. julija.

Smrt svetega očeta. Okolu četrta na 7. uro včeraj zvečer je prišlo v naše uredništvo prvo poročilo o smrti svetega očeta. Nekoliko pred 7. uro smo imeli zagotovilo, da je žalostno poročilo popolnoma istinito, in skoro nato je zaplapolala črna zastava raz »Katoliškega doma«. Ljudje so takoj vedeli, kaj to pomenja. Globoka žalost je legla na verno prebivalstvo bele Ljubljane. Le z največjo težavo smo mogli odgovarjati vsem vprašanjem, katera so telefonično ali osebno naročniki in somišljeniki stavili do našega uredništva. Takoj, ko smo nabili lepake na tiskarni in prodajalnici gospoda Brusa, je na stotine ljudstva se zbiralo pred lepaki in v nemi žalosti se zavedalo velike izgube, ki je zadela katoliški svet. Skoro nato je izšla posebna izdaja »Slovenca«. Povsod po Ljub-

ljani so zahtevali ljudje »Slovenca«. Tiskarna je imela opraviti pozno v noč, da je megla tudi po deželi razposlati »Slovenca«. Mej tem pa so nam telefonično prihajala nova poročila o ginljivih zadnjih trenutkih Leona XIII. Ob 1/9. uri zvečer je turobno zapel velik zvon stolnice sv. Nikolaja, razširjač po Ljubljani vest, da velikega Leona XIII. ni več... Globok vtisek je napravilo na prebivalstvo to zvonjenje, kateremu so se odzvali zvonovi ostalih ljubljanskih cerkva, ki so potihnili še le okolu pol 10. ure zvečer. To zvonjenje je sporočalo tudi okolici žalostno vest in mnogo okoličanov je prišlo v mesto poizvedet žalostno novico o smrti svetega očeta. Kamorkoli si stopil, povsod so ljudje govorili samo o Leonu XIII. in njegovi plemenitosti in skrbi za blagor svete cerkve. Ti trenotki žalosti so pričali, kako iskreno udano je ljubljansko prebivalstvo sveti cerkvi. Danes zjutraj ob četrta na osem je za Ljubljano izšla pomnožena posebna izdaja »Slovenca« s poročili o zadnjih trenutkih svetega očeta. Naval občinstva na tiskarno in na prodajalnico, kjer se prodaja »Slovenec«, je bil velikanek. Raz mnogih stolpov ljubljanskih cerkva, raz škofije, stolnega župnišča, Kat. tiskarne, dež. dvorca itd. plapolajo črne zastave. Jutri ob 10. uri dopoldne bo slovesno cerkveno opravilo v stolnici.

Sožalje izjave. Deželni odbor je danes dopoldne v svoji seji soglasno izrekel prevz. knezoškofu ljubljanskemu sožalje na smrti sv. očeta Leona XIII. — Deputacija »Slovenske kršćanske socijalne zveze« je danes dopoldne imenom društva, zastopanih v »Zvezi« izrazila prevz. knezoškofu dr. Ant. Bonaventuri Jegliču žalost slovenskih delavskih stanov ob smrti velikega socialnega papeža Leona XIII. V deputaciji je bil tudi član kat. akad. društva »Danice«.

Nameščen je za kaplana v Kranju č. g. frančišek Pengov.

Posvečevanje nove župne cerkve v Kočevju se je izvršilo nedeljo ob najlepšem vremenu kaj slovesno. Ob veliki aziatenci je prevzvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič izvršil dolgotrajne in pomenljive obrede posvečenja res monumentalne nove cerkve kočevske. Cerkevne slovesnosti se je udeležili

izmed svetnih stanov: svitli knez Karl Auersperg, vojvoda kočevski, kot patron, vlado je zastopal dr. Andrej grof Schaffgotsch, navzoči so bili župan in mestni svetovalci in načelnik vseh uradov kočevskih. Z zanimanjem in pazljivo je sledilo verno ljudstvo in meščanstvo vsem lepim obredom. Videlo se je, kako so bili vsi radostni, ko se je po končanem posvečenju preneslo presv. Rešnje Telo v novoposvečeno cerkev, na kar je Prevzvišeni imel pontifikalno sv. mašo. Cerkevno opravilo je trajalo skoro pet ur. Pri obedu se je zahvalil dekan Ferdinand Erker Prevzvišnemu gospodu knezoškofu ter napil Njegovi Svetosti papežu Leonu XIII. in Nj. Veličanu. cesarju Francu Jožefu I., grot Schaffgotschu razvoju mesta Kočevja, knezoškof dekan in duhovščini dekanata, knez Auersperg vzajemnemu delovanju duhovščine in mestnega zastopa kočevskega z obljubo, da hoče vedno podpirati vse ono, v čemer bošta duhovščina ozir. dekan in mestni zastop ozir. župan edina in složna. Zlasti pomenljive za Kočevje so bile besede kneza Auersperga, ko je rekel: »Mi Kočevci hočemo pokazati, ko gledamo to novo cerkev, hišo božjo, ki je ob enem jubilejna cerkev, da znamo ohraniti dedščino naših pradedov, namreč nemško zvestobo, zvestobo do naše vere, do cerkve in zvestobo do dinastije, do naše vladarske hiše. — V ponedeljek je bilo v novi cerkvi birmanih 721 otrok.

— **Promoviran** je bil danes g. Viktor Jelodnik, sin g. knjigovodje Antona Jelodnika v Litiji, na dunajski univerzi doktorjem filozofije.

— **Častnim občanom** je imenoval občinski zastop na Črnučah nadučitelja g. Jožefa Gregorina v pripoznanje za slug za njegovo 25letno delovanje v črnuški občini.

— **S Krškega** se poroča, da je topničarski polk štev. 9 prišel včeraj v Krško in pričel s streljanjem.

— **Poskušeni samomor.** V žalosti, da je njegovim sorodnikom vse pogorelo, zasnil si je ključavničarski vajenec Janez Zopoth v Muti na Koroškem nož v prsa. Bil je sirota ter se je bal, da sedaj nihče ne bo skrbel za njega.

— **Predstave slovenskih igralcev v Litiji**, ki so se vršile v soboto in nedeljo, so se izborno obnesle. Občinstva je

bilo obkraj veliko. Slovenski igralci so bili z navdušenostjo pozdravljeni. Zelimo jim tudi drugod tako sijajnih vsepehov!

— **Na grad »Wagenperk« pri Smartnem** je dospela v soboto vojvodinja Meklenburška. V nedeljo je prisostvovala sv. maši v grajski kapeli.

— **Zvezno kmetijsko društvo v Poljanah** šlo je v konkurz — in to vsled nezdravih razmer, ki so pri tem društvu skoraj od ustanovitve naprej vladale. Kakor smo že zadnjič trdili, je naša želja, da zgine iz našega zadrugištva vse, kar je nezdravega. Morda še spregovorimo kaj natančnejega o vzrokih tega konkurza.

— **Iz Starega trga pri Kočevju** se nam še poroča o grozni nesreči, katero je zadela največjo vas Predgrad. Ob tri četrt na 1. uro dne 18. t. mes. vnelo se je iz neznanega vzroka v nekem skednju in prej kot v pol uri je bilo 88 hiš v ognju! Pri tej suši in pomanjkanju vode ljudje niso mogli rešiti ničesar drugega, kakor borno življenje in borno obleko na sebi. Zgorelo je vse posestnikom, trgovcem in obrtnikom. Beda je nepopisna. Priskočiti na pomoč bo morala dežela in država z najizdatnejšo podporo, ker ljudstvo je že tako revno in ne kaže mu drugega, kakor izseliti se. Kdor je videl prizore pri tem požaru, ta jok in obup, moral je sam jokati, ker kaj takega se kmalu ne vidi. Škoda ni še cenjena, pač pa je bode do 300.000 kron. Tudi živine je zgorelo, in kolikor je do zdaj znano, jeden človek.

— **Razpisana profesorska mesta na c. kr. državnem hrvaškem gimnaziju v Pazinu** Vladni list »L' Osservatore« v Trstu razpisuje 1 mesto za klasično filologijo in 1 mesto za nemški jezik in klasično filologijo in 1 mesto namestnega učitelja za klasično filologijo. Prošnje je vložiti za definitivna mesta pri c. kr. deželnem šolskem svetu v Trstu do 31. julija, za supleturo pa pri c. kr. ravnateljstvu v Pazinu do 31. avgusta.

— **O požaru v vasi Podtabor pri Podbrezjah** se nam piše: V noči dne 19. t. m. okrog 11. ure pričelo je goreti v vasi Podtabor pri Podbrezju in pogorelo okrog 10 hiš z gospodarskimi poslopji; škode približno okrog 80.000 K. Na lice mesta so dospeli z brizgalno c. kr. drž. kolodvora v Podnartu, katero je blagovoljno prepustil g. postajnačelnik g. Ant. Pogačnik, g. železnikar in dva uslužbenca drž. železnice, kateri so prvi rešili žrtve požara sosednje hiše. Ob 12 uri se dospeli tržiški in kranjski gasilci pod vodstvom g. Sajovica, kateri so neumorno delovali, da se ogenj ne razširi.

— **Umrli** je v Rojano tamošnji posestnik g. Lovro Venutti, člen znane spoštovane slovenske rodbine v Rojano.

— **Krapinske toplice.** Ravnateljstvo zdravilišča v Krapini naznanja, da plačuje učiteljstvo samo polovico pristojbin za uporabo kopeli.

— **Kupčijska zveza s Balkanom.** Trgovci, ki imajo kupčijske zveze na Balkanu, se nujno pozivljajo, da se oglase v pisarni trgovske in obrtniške zbornice, kjer dobe važno zaupno poročilo.

— **Ustrelil se je** v Celovcu Viktor Prislán, uradnik dež. zavarovalnice proti požaru.

— **Deželni odbor** je dovolil v svoji današnji seji za prvo pomoč pogorelcem v Taboru pri Podbrezju svoto 400 kron iz deželnih sredstev.

— **Podsulo je v premogovniku** Danijela pl. Lappa v Skalab na Spodnjem Stajarskem 35-letnega Franca Kovača, katerega so težko ranjenega prepeljali v bolnico.

— **V konkurs** je prišel trgovec Rud. Kolbezen v Grabah pri Središču.

— **Dobavni raspis.** C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo oddalo dobavo 400 ton kovaškega oglja in 100 ton koka-a v kosih za čas od 1. januarja 1904. do 31. decembra 1904. Po predpisanih uzorcih sestavljene ponudbe je vložiti do 1. avgusta t. l. 12. ure popoldne pri c. kr. ravnateljstvu državnih železnic v Beljaku. Prepis dobavnega raspisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Ljubljanske novice.

Profesor Celestin Miss v smrtni nevarnosti. G. Celestin Miss, c. kr. strokovni profesor, stan. na Starem trgu št. 34, kopal se je včeraj popoldne v vojaškem kopališču na Trnovskem pristanu in plaval čez Ljubljanico. Priplaval je bil že do srede Ljubljanice, ko ga je prijel krč, da si ni mogel več pomagati. Izginil je pod vodo. Na pomoč prišel mu je desnik c. k. bramborskega pešpolka št. 17 Jožef Satler, ki ga je vzdignil iz vode in ga držal. Slučajno je prišel ravno takrat s čolnom mimo Ivan Milavec iz Podpeči, ki je z drogom, ki je imel na koncu kljuko, prijel profesorja Missa pod pazduho in ga potegnil v čoln. Ljubljana je v tistem kraju nad tri metre globoka in bi bil profesor Miss brez dvoma utonil, da ga niso pravečasno rešili.

Proslava 25letnice okupacije Bosne in Hercegovine bo v Ljubljani, kakor je določil to tukajšnji odbor bojevnikov iz leta 1878, dne 15. avgusta t. l. v Ljubljani. Ob 9. uri popoldne bo sv. maša v uršulinski cerkvi, nato bo ob 1/2 1 uri popoldne v gostilni »Pri novem svetu« skupni obed, nato pa ob 4. uri popoldne v isti gostilni vrtna veselica, pri kateri bo sodelovala vojaška godba. Kakor znano, sprožila se je leta 1893 misel, postaviti v Ljubljani vojaški spomenik, in izvolil se je za to tudi posebni odbor (načelnik g. J. Föderl), kateri odbor pa je po potresni katastrofi prenehal s svojim delovanjem. Nabil je 4400 kron, treba pa je 6000 kron, zato je pripravljali odbor za to slavnost sklenil, da zopet poprime to misel in da bo spomenik tudi za one, ki so sploh padli v bojih za časa vlade cesarja Franciška Jožefa. Odkril se bo spomenik 18. avgusta 1904. To ponemamo iz »Laibacher Zeitung«. Pripravljali odbor je bil tako neuljuden, da nam ni poslal poročila.

Pes jo je napadel. Hišno posestnico Lucijo Krže na Trnovskem pristanu št. 12, je včeraj zvečer na dvorišču napadel pes Gabrijele Spinarjeve, posestnice v Konjušnih ulicah št. 1. Pes je prišel sam na dvorišče in se spel Luciji Krže na rame, ki se je tako prestrašila, da se je zgrudila na tla. Psi, ki je zelo velik in nevaren, so domači s palicami prepodili z dvorišča.

Nevaren tat v Ljubljani. Pred dnevi prišel je kajzarjev sin Ivan Potokar, stan. v Lazah pri Javorju št. 21 v kajzo Jere Tomažič v Javorju in je s sekiro strl kovčeg in ukradel Jeri Tomažič 12 K 90 h, njenemu sinu Lorencu Tomažiču pa 6 K 30 h. Potokar se sedaj baje klati po Ljubljani.

Iz Amerike v domovino. Danes zjutraj pripeljal se je iz Amerike v Ljubljano 50 Slovencev in 50 Hrvatov. Od tod so se odpeljali domov. Nekateri so bili 15 in 10 let v Ameriki.

Topničarji so imeli včeraj zjutraj vaje pri Dobrovi in se je pri teh eden kanon prevrnil na dva vojaka in jih na glavah pobil. Ponesrečena vojaka so pripeljali v vojaško bolnico.

Najdene stvari na južnem kolodvoru. V prošlem tednu so bile na južnem kolodvoru sledeče reči najdene: 4 dežniki, 2 palici, 1 škatlja s toaletnimi predmeti, 1 siv klobuk, 1 velika ruta, 1 šolska torba s šolskimi potrebščinami, 1 ročna torbica in 1 slamniki za dečka.

Izgubljeno in najdeno. Gospod. Marija Krejčič v Wolfvih ulicah št. 5 je izgu-

bila danes zjutraj na poti od doma po Wolfvih ulicah, čez Marijin trg in čez frančiškanski most do Šolskega drevoreda in našla zlato iglo iz ameriškega zlata. — Učiteljica J. Zupančič je izgubila 19. t. mes. popoldne na poti od Rešljeve ceste po Komenskega ulicah do Sodnijske ceste sivo, sukneno torbico, v kateri je imela robec in ključ. — Sanitetni vojak Franc Matjačič je izgubil nekje v mestu srebrno uro. — Na Rožniku je bila pri cerkvi najdena srebrna verižica s kompasom.

Nesreča. V tobačni tovarni se je včeraj dopoldne pri skladišču zvrnil voz z deskami na blapca Jakoba Pevca pri Terpinou na Tržaški cesti št. 5. Hlapec je bil na desni nogi precej poškodovan. Voz se je zvrnil, ker sta konja prenaplo zavila okoli skladiščnega vogala. — Ivan Bezljaj, prižigalec na juž. kolodvoru, je pri prižiganju luči ponesrečil. Ko je na verandi na kolodvoru odprl svetilko, da bi prižgal Auerjevo luč, se je napravila te luči zdrobila in mu je prah padel v desno oko in mu ga pokvaril.

Ljubljanska društvena godba priredi v sredo dne 22. t. m. koncert v Perlesovi restavraciji v Prešernovih ulicah. Podporni člani so vstopnine prosti, nečlani plačajo 40 vin. vstopnine. Začetek ob 8. uri zvečer.

Izgubljene stvari. Delavka v tobačni tovarni Terezija Alč, stan. v Komenskega ulicah št. 10 je izgubila v nedeljo na poti od Gradišča po Igriških ulicah in po Rimski cesti do Bleiweisove ceste zlato žensko uro in zlato verižico s obeskom. Ura je imela na krovu vtisnjeni črki A. T. Uro in verižico je našel delavec A. Dečman, stan. na Glincah in ju oddal na magistratu.

Tatvina. Dne 18. t. m. pustila je Neža Oman služkinja, stanujoča na Valvazorjevem trgu svojo denarnico na mizi v kuhinji pri vratarju, kamor je bila prišla obiskat kuharico. Čez kake 2 uri potem je pogrešila denarnico, in ko je prišla po njo, je ni bilo več. Ukradel jo je najbrže neki sodar, ki je v hiši delal.

Cerkveni letopis.

Skofijska vizitacija in birmovanje po videmskem dekanatu je končano. Prevzvišenega gospoda kneza in škofa dr. Napotnika so na vseh krajih sprejemali z največjo slovesnostjo. Sevnjski trg je bil zvečer ves razsvetljen; podoknice so Premilostnemu napravljali pevski zbori v Sevnici, Rajhenburgu, na Vidmu in v Dobovi. Koliko slavalokov, napisov in zastav je bilo prirejenih; tudi brežiško mesto se je odlikovalo z mnogimi zastavami. — Birmancev je bilo: v Sevnici 594, v Rajhenburgu 857, na Vidmu 322, v Brežicah 590, v Dobovi 550, v Kapelah 320, na Bizeljskem 428, v Pišcah 443, vseh skupaj torej 4104. — Presvetlega so pozdravljali vsepovsodi duhovščina (ob Sotli mnogo Hrvatov) občinski zastopi in zastopniki politične in sodnijske oblasti. To so bili veseli prazniki, seve za bolehnega knezoškofa polni napora.

Iz Škocijana pri Dobu.

Predvčeraj smo imeli tu velik praznik. Prvič so zapeli novi zvonovi, fino izdelani od dobro znane goriške tvrde. Veliko cerkveno opravilo, vsa vas okinčana s slovenskimi in papežskimi zastavami. Radost velika, posebno, ko je g. župnik tako krasno tolmačil lep pomen zvonov.

Na sv. Planini nad Trbovljami bode v nedeljo, sv. Ane dan, večji shod. Trboveljski premogarji, ki z raznimi darovi vzdržujejo cerkev na prijazni sv. Planini, prinese v nedeljo v dar svečnike za veliki oltar. Povrni jim Bog na priprošnjo Matere božje.

Dogodki na Hrvatskem.

Jako zanimiv je naslednji »Proglas. U posljednje doba izvele su žalibože nekoje do sad nepoznate i neokrivene osobe na raznim mjestima ovopodručnih upravnih občina pod tještnom formom političkih demonstracija, a bez ikakova razloga izgrede i razna nasilja zlobnom oštetom tudjeg vlastništva. Svaki iole missakoni državljani i rodoljublub znade, da missakoni zlobna oštećivanja tudjeg dobra, nisu političke demonstracije, voć pžosti zločini, koji se trpjeti ne mogu a prikrivati ne smiju.

Kr. kotarska oblast imajuć na umu i brizi dobrobit svakog pojedinog svojepodručnog žitelja, pozivlje ovime čestito i marljivo pućanstvo kotara zlatarskoga neka ne griěić duěe proti Bogu i postojećim zemaljskim zakonom te upućuje, da se okani svakog i najmanjeg izgreda svakog protuzakonitog đina, a narođito zlobnog oštećivanja vlastništva svojeg bližnjega, kao i oštećivanja občinitov uporabi služućih javnih prometnih sredstava, pošteće v protivnom slučajju oblast prisiljena biti za podržavanje javne sigurnosti, mira i poredka upotriebiti sva zakonita, pa ma i najstrođija sredstva.

Predhodno pak nalazi kr. ova kotarska oblast odriediti za celo područje kotara zlatarskoga, da sve gostione i krćme počam od

danah imadu do dalaje odredbe biti zatvorene toćno u 9 sati na večer, te se u istima ne smije pod nikoić naćin od tog doba pružati budi kome piće ili hrana, pod kaznom globe do 200 kruna oćnosno zatvora do 14 dana.

Konaćno se pod strogom kazni po smislu §§ 279. do 284. kaznenog zakona najstrođije zabranjuje od danas svako izvanredno sakupljivanje pućanstva ma gdje. Isto tako se zabranjuje razprostiranje lađljivih viesti pod prietnjom kazni § 309. kaznenoga zakona.

Odje je prizvana sada oružana sila, služi ona jedino za obezbiedjenje sigurnosti osobe i imetka, te troškovne takove neće nositi podnipošto ona sela u kojima javni mir i poredak poremećen biti neće.

Kr. ova kotarska oblast u povodu toga upućuje občinska poglavarstva i štovane občinske odbornike, a umoljava najljudnije vćelećasto svedćenstvo u interesu javne sigurnosti, da ovaj proglas pućanstvu opetovano proglase i raztumaće opominući ga na zakoniti mir i poredak.

Kralj. kotarska oblast.

U Zlataru, 12. srpnja 1903.

Kr. kotarski predstojnik:
Prikryl v. r.

Včeraj je v Zagrebu neki policijski agent zopet zasledil dinamitno bombu, skrito na promenadi Zrinskoga. Bomba, ki je bila zvezana z užigalno vrvico, je imela 600 gramov dinamita. Doslej nimajo sledu o napadalcu.

Obravnava proti demonstrantom v Karlovcu je končana. Trajala je tri dni. Od 24 obtožencev je obsojenih 18 na 2 do 8 mesecev. V zagrebskih zaporih je še 30 oseb v preiskavi radi demonstracij.

Zanimive brošure. Dobili smo velezanimivo brošuro »Iz zemlje bezpravlja i demoralizacije.« Kaznena prijava dra. Franka Potoćnjaka u iztražnoj uzi kr. sudb. stola u Zagrebu, radi poćinjenih u postupku proti njemu zloćina zlorabe uredovne vlasti. — Včeraj omenjena brošura, ki je razširjena sedaj po vsej Hrvatski: »Kako je u Hrvatskoj, se dobiva tudi v Ljubljani pri g. L. Schwentnerju po 20 v. izvod. Priporočamo jo najtopleje!

Novi ban je na pozdrav vladnega uradništva odgovoril:

»Nastojati moramo, da naša uprava bude uvijek čistia i poćtena; i ako se na taj temelj postavimo, onda smo sigurni, da će našem narodu biti dobro.«

Malo ćudno se glasi odgovor novega bana sodnijskemu uradništvu, ki se mu je poklonilo:

»Ja mislim, ako se i đini u prvi mah, da će biti moje banovanje rado primljeno, možda će se ipak vremenom pokazati oblaci na političkom horizontu in onda će trebati, da me podupiru sve sile u zemlji.« — Mi menimo, da je položaj popolnoma v rokah novega bana. Ako bo pravićen, tedaj se mu ni treba bati oblakov, ker bo narod za njim, brez naroda pa ne bo noben ban gospodaril na Hrvatskem.

Na pozdrav učiteljstva je novi ban odgovoril:

»Držim, da je zadaća škole jedna od najvažnijih ne samo u našem gradu nego i u celoj zemlji. Ućiteljstvo ima tu velevažnu i plemenitu zadaću, da zasadi u srce naše mladeži odanost i vjernost prema kralju, i da zasadi u njihova mlada srca ljubav za domovinu. Vjerujte mi, gospodo, istinita je stara latinska: non scholae sed vitae discimus — ne učimo samo za školu, nego i za život. Ova latinska neka Vam uvijek pred očima lebdí. Neka Vam lebdí još i to pred očima, da ćete, ako budete valjano uzgojili mladež, steći zahvalnost ne samo našega naroda i naše domovine, nego ćete steći zahvalnost i roditelja, koji su zabrinuti za budućnost svojih sinova. Radite ustrajno na ovom potu i ja sam osvjedoćen, da ćete si postaviti u srcima našega naroda spomenik aere perennius.«

Novi ban posebno rad naglašá, da bo stopal v stopinje svojega oćeta, onega bana, ki je raje odstopil, nego da bi dopustil, da bi se kršila nagodba. Menda se bo kot hrvatski aristokrat pać premislil, stopati v stopinje Khuen Hedervaryja, ki je bil proglašén za prosto varalico.

Dogodki v Srbiji.

Srbska poslaníštva v Londonu in Atenah so razpuććena. V Rimu ostane poslaníštvo. Marinković diplomatićni zastopnik Srbije v Sofiji je demisijoniral. Poslanik v Atenah Svetomir Nikolajević je umirovljen.

V soboto je izšla v Belgradu prva številka novega radikalnega lista »Narod«, ka-

terega je prićel, z namenom združiti radikalne frakcije, izdajati srbski državnik Jovan Gajja.

Na stotine u mirovljenj ci vilnih srbskih uradnikov in ćastnikov, ki so se zgodila pretekle dni, vzbujá na Srbskem mnogo razburjenja. Posebno se obraća srd upokojenih oseb in njihovih rodbin na polkovnika Mašina, o katerem ni izključeno, da postane žrtve atentata kakoga maććevalca. Kralj mu je zato dal posebno telesno stražo! Državne blagajne so baje skoro prazne. Dr. Nenadović, tajnik kralja Petra, je pa na Dunaju povedal, da niso vsi ćastniki, ki so bili prideleni kralju Aleksandru, umirovljeni. Povedal je tudi, da bo kralj Peter letnih 250.000 frankov, katere je dobival kralj Aleksander za razne ćasopise v Avstro-ogrske, porabil za — zidanje vojašnic. Nadalje je dr. Nenadović razkril nekaj novega: Podpolkovnik zarotnik Naumović ni bil ubit od dinamitne bombe pred kraljevimi vratmi, ampak bil je v svoji sobi umorjen od nekih zarotnikov iz province, ki niso vedeli, da je Naumović tudi zarotnik. Nić mu ni pomagalo, da je zagotavljal, da je tudi sodeležen zarote.

Sloćno senzacija bo pać vzbudil ćlanek nekega Bresnica pl. Sydcoffa, katerega priobćuje v raznih listih in v katerem z ozirom na oćitanja dr. Vladana Georgijevića, da je Aleksander povzročil atentat na svojega oćeta, nikakor tega dejstva ne taji, a ob enem pravi, da je Georgijević sam bil ćesto ob Aleksandrovi strani in da je radi Aleksandra preganjal ljudi. Nato pa dobesedno pravi: »Kralj Aleksander ni padel pod revolucijo naroda. Peter Karagjorgjević je bil povzročitelj umora, katerega so izvršili ćastniki 6. pešpolka, ki so bili od njega najeti in plaćani zarotni morilci. Kralj Peter naj to taji, ako more, a jaz sem pripravljen imenovati priće, ki bodo dokazale, da je on povzročitelj umora. To ne bo brez maććevanja. Drama v Srbiji se je še-le začela. Srbija je pred meććansko vojako.«

Mi te razne glasove priobćujemo, a ne moremo si kaj, da ne bi pristavili, da so taka oćitanja gotovo precej nemććkega izvora. Sicer nas pa o vsem poući bodoćnost. Bog ćuvaj Srbijo!

Kako si je kralj Peter pridobil ženko.

Bilo je za ćasa ćrnogorsko-turćke vojne. Grozno poročilo je prišlo nekega dne v knežje glavno taboriće. Oddelek Turkov je zajel knežje otroke. Nade na rešitev ni bilo nikake, ker so se bili Turki že precej oddaljili. Vse je hotelo že obupati, kar zapazijo velik oblak prahu, ki se je bližal taboru. Bil je to princ Peter Karagjorgjević s svojimi konjiki, ki je še o pravem ćasu, dasi na svojo roko, udaril za bežećemi Turki, jih napadel, razpršil in jim iztrgal dragoceni plen. Tako je privedel prepadenemu oćetu nazaj njegove drage. Ko ginjeni ćrnogorski knez vpraša mladega junaka, kaj naj mu povrne in predno leta odgovori, vrže se princezinja Zorka oćetu v naroćje in vzklíkne: »Mene mu boš dal, mene!« Junaški ćin prindev je pridobil zanj srce princezinje. In tako je postala lepa hćerka ćrnogorskega kneza po nekaj letih žena princa Petra Karagjorgjevića. Sedaj je Zorka že mej mrtvimi in kakor se ćuje, namerava se kralj Peter drugić oćeniti.

Bratje in sestre kraljice Drage med seboj.

»Figaro« je pred kratkim priobćil troje pisem, ki precej osvetljujejo razmerje Drage do njenih bratov in sester. V prvem poroću Nikolaj Lunjevica iz Bruslja, da se je ravno kar zaroćil z lepo mlado deklicjo Paćh iz Havra, ki je sicer iz revne, a dobre hiše. Nikolaj prosi svojo sestro, ki je za svoje zveće mnogo skrbela, da bi mu dovolila poroko. V drugem pismu nato odgovarja Nikolaju Dragina ml. sestra Vojka, da se je Draga, ko je zvedela za Nikolajevo namero, tako zelo razjećila, da je bila 8 dni bolna. Draga ne bo nikdar v tako ženitev privolila. In kakor se iz pisma razvidi, ji tudi Vojka pritruje. Tretje pismo je pisal Nikolaju brat Nikodem. Nikodem oćtro prijemlje Nikolaja, ker je rekel, da se Draga boji, da ne bi njegova nevesta preveć ugajala kralju, ker je poleg lepote dostojnejša nego Draga. Nikodem imenuje Nikolaja nesramneža in ga pozivlje, naj se uda. Kmalu potem je odpotoval Nikolaj v Belgrad, kjer je bil skupno z Nikodemom umorjen.

Izpred sodišća.

Ćudna rassodba. Celjski protestant knjigovez Weinhardt je bil toćen, da se ni odkril, ko je šel unimo njega duhovnik s sv. popotnico. Višje dež. sodišće v Gradcu je tožbo zavrnilo, ćeš, da se k izrasu takega spoštovanja nihće siliti ne more, najmanj pa kak protestant!

Postanec Wolf je pogorel proti sodružnikom svojega ćasnikarskega podjetja, katerim ni hotel pokazati poslovnih knjig, ćeš, da je mej tem že drugemu oddal podjetje. Sodišće je razsodilo, da bi moral prej

to naznaniti svojim družnikom in ker tega ni storil, je družnikom ostala pravica za vpogled v knjige. Zakaj se je neki Wolf branil pokazati knjige?

Književnost in umetnost.

* Gospo Borštnik Zvonarjevo je intendantca hrvaškega gledališča v Zagrebu na njeno lastno prošnjo z obžalovanjem odpustila.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani
Eksplozija se je včeraj dogodila v tovarni spirita Maison al Fort pri Parizu. Trije delavci in en davčni uradnik so mrtvi, 10 delavcev težko ranjenih. — Petnajst milijonov rubljev škoda je napravil požar v trgovski vasi Pokravska na Ruskem. 11 bark z 2 in po milijoni pudov žita je ogenj uničil. — Eiffelov stolp v Parizu ostane na svojem mestu do l. 1909. Do tedaj se je dotični družbi podaljšala koncesija. — Mednarodna slavnost pismonoš bo prihodnjo nedeljo v Bruslju. Svojo vdeležbo je naznanilo 104 angleških, nemških, francoskih in holandskih društev pismonoš. — Krznarski pomočniki na Dunaju prično stavko. Zahtevajo devet urni delavnik. — V Ženevi stavka 3000 težakov in zidarjev. — Toča pobila je po okoliščih Tabora in Piseka na Češkem. — Strašna lakota je v kitajski provinciji Kwang Sü. Več oseb se je prodalo za sužnje, da niso umrli lakote. V Vučangu je sedaj pravcati trg sužnjev, na katerem — prodajajo stariši svoje otroke. V Süapingu so oblasti umorile 1500 jetnikov, ker jim niso mogle dati hrane. Po 100 in 100 jetnikov je bilo istočasno obglavljenih, a občinstvo je še gorka trupla vzelo in je meso obglavljenih jetnikov pojedlo. — Prepovedana igra o Dragi. V Ašu je hotela neka potujoča gledališka družba predstavljati igro: »Kraljica Draga ali umor kraljevske dvojice.« Tik pred začetkom predstave je oblast predstavo prepovedala. — Grozen požar. V soboto je bil v vasi Mocza veliki požar. Zgorelo je 200 hiš z gospodarskimi poslopji vred in katoliške cerkev. — Zgorelo gledališče. Gledališče »El Dorado« je zgorelo. Nekaj oseb je lahko ranjenih. — V Splitu se ustanovi dekliska šola »Lega Nazionale«. — Vrat prerezala si je v Brnu 61 let stara soproga umirovljenega ces. nam. svetnika barona Bailona. Umirajočo so prepeljali v bolnico. — Ker je slabo kuhala ustrelil je v budimpeštanskem predmestju Zuklo 62 let stari kolar Franc Kincz svojo ženo. — Japonska upelje latinsko abecedo.

Cerkvenó opravilo v stolnici.

Cerkveno opravilo po umrlem sv. očetu Leonu XIII. bo imel prevzvišeni knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič jutri v sredo ob 10. uri dopoludne.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ob mrtvem Leonu XIII.

Rim, 21. julija. »Tribuna« pravi, da ni govoriti o tem, da bi se konklave sešel izven Rima. Konklave se snide v 12 dneh.
Rim, 21. julija. Komornik je sklical kongregacijo kardinalov, ki bo določila, kje se vrši volitev novega papeža.
Rim, 21. julija. Današnji dan je določen maziljenju papeževga trupla. Nadaljne odredbe določi kongregacija kardinalov, ki določi, ako bo truplo sv. očeta izpostavljeno v sikstinski kapeli ali pa v cerkvi sv. Petra.
Rim, 21. julija. »Giornale d' Italia« poroča, da bodo danes odprli papežovo oporoko. List pravi, da je sv. oče zapustil tudi politično oporoko, v kateri določa tudi o konklavu.
Rim, 21. julija. V mnogih izložbah so črne draperije in kipi sv. očeta mej zelenjem.
Rim, 21. jul. Iz vseh delov Italije prihajajo sijajni izrazi sožalja. Vsi koncerti po Italiji so odpovedani, gledališča zaprta. V rojstnem mestecu sv. očeta je prebivalstvo bridko zadela vest o smrti papeževi. Občinski svet je imel takoj izredno sejo, v kateri se je po-

svetoval o načinu, kako dostojno izraziti čustva prebivalstva.

Rim, 21. jul. Mnogo prodajalnic je zaprtih. Raz poslopjij samostanov in mnogih drugih poslopjij vihrajo črne zastave. Tudi na poslopjijih poslaništev vise črne zastave.

Rim, 21. julija. (C. B.) V brzojavki na kardinala Oreglia izraža nemški cesar Viljem najodkriteljšo sočutje na težki izgubi, ki je zadela rimsko-katoliško cerkev s smrtjo Leona. Cesar pravi, da bo Leonu ohranil zvest spomin.

Rim, 21. julija. Kardinal Rampolla je po oficialni proglasitvi papeževe smrti storil vse potrebno, da zapusti svoje stanovanje v Vatikanu. Kardinal komornik Oreglia ga je prosil, naj ostane v Vatikanu v svojih prostorih. To ponudbo je Rampolla sprejel.

Rim, 21. julija. (C. B.) Včeraj pozno v noč je bil na trgu sv. Petra velikansk naval, a se vkljub temu ni pripetila nikaka nezgoda. Iz vseh delov kraljestva dohajajo brzojavke, ki javljajo, da je vest o papeževi smrti povzročila povsod najglobljo žalost. Posebno veliko žalost je povzročila vest v Carpinetu, rojstnem kraju Leonovem.

Rim, 21. julija. Ob 10. uri dopoludne se je sešla prva kongregacija kardinalov, ki bo mej drugim potrdila provizoričnega tajnika. Imenovanje stalnega tajnika konzistorija kongregacije bo izvršil novi papež.

Rim, 21. julija. Danes popoldne so v cerkvi sv. Petra pričeli s pripravami za mrtvaški oder sv. očeta. Sv. oče bo položen na mrtvaški oder v cerkvi sv. Petra. 500 vojakov ostane na sv. Petra trgu. Menjujejo se vsake 4 ure. Laški orožniki bodo patrolirali okolu Vatikana do izvolitve novega papeža.

Rim, 21. julija. Doslej je došlo 4000 sožalnih izjav.

Škofja Loka, 21. julija. Raz mestno hišo vihra črna zastava v znak sožalja škofjeloškega meščanstva nad smrtjo svetega očeta. Iz župnišča se vije črna zastava. Zvonovi so naznanjali smrt Leona XIII. ob pol 9. uri dopoludne.

Dunaj, 21. julija. Tekom današnjega popoldneva je prišel v nunciaturo cesarjev prvi komornik knez Liechtenstein ter je v cesarjevem imenu izrazil nunciju sožalje. Bil je pri nunciju četrte ure. Nato je prišel k nunciju nadvojvoda Rainer in več drugih odličnih oseb. Tudi Koerber je v nunciaturo osebno prišel izraziti sožalje.

Dunaj, 21. jul. Podžupan Strobach je nunciju pisal krasno sožalno pismo in tudi osebno prišel v nunciaturo. Župan Lueger je brzojavil kardinalu Oreglia. Raz mestne hiše plapolajo črne zastave. Danes ob 5. uri popoldne se zbere občinski svet k izredni seji, da izrazi svojo žalost in žalost prebivalstva.

Dunaj, 21. julija. Popoldne je prišel v nunciaturo tudi laški poslanik grof Nigra.

Budimpešta, 21. julija. V državni zbornici so navzoči vsi ministri, skoro vsi poslanci. Predsednik grof Apponyi se spominja v iskrenih besedah smrti sv. očeta, rekoč, da ob njegovem trupu stoje v žalosti katoličani in nekatoličani. Leon XIII. nas je vodil tudi iz kritičnih položajev do triumfov, bil je mož, ki je pokazal, da nam nad bodočnostjo katoliške cerkve ni obupati. Ž njim je katoliška cerkev zgubila najodličnejšega papeža, ki je kedaj sedel na prestolu sv. Petra. Tudi oni, ki imajo drug svetovni nazor, so globoko pretreseni ob njegovi smrti. Ves omikani svet žaluje za Leonom XIII. Bilo je veliko to življenje — ki se konča s tolikimi triumfi! Ni se odlikoval samo po delih, ampak tudi po čednostih.

Poslanci so se pridružili temu izrazu sožalja.

Budimpešta, 21. julija. Seja ogrskega državnega zbora je bila v znak žalosti za 10 minut prekinjena.

Budimpešta, 21. julija. Kardinal Vaszary radi bolezn ne bo mogel potovati v Rim.

New-York, 21. julija. Na mestni hiši plapolja črna zastava. Župan je pozval tudi prebivalstvo, naj v znak sožalja izobesi zastave. Na mnogih hišah v mestu vise črne zastave.

Dunaj, 21. julija. Višji finančni inspektor Abdon Šusteršič je na lastno prošnjo premeščen iz Inomosta v Trst.

Zagreb, 21. julija. Izpušчени so še iz preiskovalnega zapora: bogoslovec IV. letnika Josip Škrinjar, soc. dem. Viljem Bukšek, Josip Babić, filozof. Izpuščenemu uredniku »Obzora« prof. Pasariću je občinstvo pred uredništvom priredilo ovacijo. V zaporu so še dr. Potočnjak, dr. Stjepan Radić in soc. dem. Korač.

Zagreb, 21. julija. Urednika »Prodravca« g. Peroslava Ljubića toži državno pravdnništvo v Zagrebu radi zločinstva motenja javnega miru in radi bunjenja.

Praga, 21. julija. V Budjejevicah je imel vojaški duhovnik vojakom govor proti Husu. Vojaki so v cerkvi proti govoru vprizorili demonstracijo. Vojaki so dobili oster ukor.

Pekin, 20. julija. Uvoz orožja v Kino je vedno večji.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetravi.	Nebo	Padačina v 24 urah, v mm.
20	9. sveč.	734.3	21.5	sr. jvzh.	pol. obl.	
21	2. zjut.	734.0	17.4	sr. jvzh.	oblačno	2.5
	2. dopol.	735.4	15.0	sl. zah.	dež.	

Srednja včerašnja temperatura 22.7°, normale 19.9°.

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje s tem službo okrožnega zdravnika

1. v Črnomlju z letno plačo 1600 K, aktivitetno doklado 200 K in z doklado 400 K iz okrožne blagajne;
 - 2.) v Žužemberku z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K ter s prostim stanovanjem.
- Prosilci za ti službi pošljejo naj svoje prošnje podpisane deželnemu odboru do 10. avgusta 1903

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Oziral se bo le na take prosilce, ki so najmanj dve leti že službovali v kaki bolnici.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani 16. julija 1903.

Dražbeni oklic.

V četrtek dne 30. julija 1903, popoldan ob 2. uri vršila se bo v hiši št. 37 v Kranju, kokrsko predmestje

prostovoljna prodaja

te hiše s hlevom, vrtom in njivo. Na dražbo dana, enonadstropna hiša je

„stara gostilna pri vulgo Tišlerju“.

tik c. kr. Franc Jožefove gimnazije na državni cesti, katere lastnica oddala bo tudi najboljšemu ponudniku objednem koncesijo za žganjetoč.
Zidani hlev zraven „hiše“ ima prostora za 12 glav.
Vrt je skoraj največji v Kranju, leži za to hišo nad Savskim obrežjem z daleko-sežnim razgledom.
Njiva oddaljena je od Kranja kakih 10 minut, ima 5 mernikov posestva in 3 štantni kozolec.
Pri tej dražbi izklicala se bo hiša s hlevom in vrtom za 24000 K — njiva pa za 1000 K.
Varščine položiti je pred dražbo 2400 oziroma 100 K.
V dražbo ponujeni predmeti ogledajo naj se le na dražbeni dan dopoldan.
Dražbeni pogoji upogledajo se lahko vsaki čas pri pooblaščenca lastnice, gospodu Alojziju Colnar-ju odvet. sollicitatorju v Kranju, kateri bo tudi dajal vsakršna zahtevana pojasnila, tikajoča se dražbe.

Dunajska borza
dne 21. julija.

Skupni državni dolg v notah	100.30
Skupni državni dolg v srebru	100.25
Avstrijska zlata renta 4%	121.10
Avstrijska krona renta 4%	100.70
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.55
Ogrska zlata renta 4%	120.65
Ogrska krona renta 4%	99.40
Ogrska inv. renta 3 1/2%	99.65
Avstro-ogrski bančne delnice	15.92
Kreditne delnice	664.25
London vista	23.925
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.37 1/2
20 mark	23.48
20 frankov	19.04
Italijanski bankovci	95.20
C. kr. cekini	11.28

 208 1-1

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, žalostno vest, da je Bogu Vsegamogočnemu v njegovem nezalodnem sklepu dopadlo, našega nad vse ljubljenega, nepozabnega sina, brata in strica, gospoda

Jožefa Vdoviča
trgovca na Robu

danes ob 1/7 uri zjutraj, previdenega s svetimi zakramenti za umirajočega, v 36. letu njegove dobe poklicati v boljše življenje.

Pogreb bo v sredo dne 22. julija ob 10. uri zjutraj na kraju žalosti.

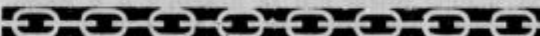
Svete maše za ranjicim se bodo darovale v župni cerkvi na Robu.

Draga pokojnika priporočamo v pobožen spomin.

Na Robu, dne 20. julija 1903.

Žalujejoči ostali.

Lak za šolske table, non plus, ultra, omogoči tako lahko pisanje, kakor na skrilj. Dobiva se pri tvrdki **BRATAEBERL v Ljubljani**, Francišanske ulice. 524 21 11-10
Vnanja naročila proti povzetju.

Tri mizarske pomočnike

sprejemem takoj pod dobrimi pogoji v službo za stavbeno delo. 951 3-1

Jak. Homovec
mizarski mojster v Cirknici pri Rakeku.

